

KS § 55

Dnr: 9019/84.109

Kollektivtrafikens organisering och finansiering i Västerbotten

Region Västerbotten bildades den 1 januari 2019 och övertog då det regionala utvecklingsansvaret enligt Lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län (SFS 2010:639). Regionförbundet Västerbottens län avvecklades och deras uppdrag inkorporerades i regionkommunen. En särskild fråga att hantera har varit organisationen av den regionala kollektivtrafiken.

I lag (2010:1065) om kollektivtrafik anges att landstinget och kommunerna ansvarar gemensamt för den regionala kollektivtrafiken såvida inte landstinget och kommunerna kommer överens om att antingen landstinget eller kommunerna ska ha ansvaret. I Västerbottens län beslutade landstinget och kommunerna att Regionförbundet Västerbottens län skulle vara regional kollektivtrafikmyndighet från 2012-01-01.

Eftersom regionförbundet Västerbottens län skulle upphöra 2019, utan att långsiktig lösning för organisering och finansiering av kollektivtrafiken nåtts, fattade landstinget och kommunerna beslut om en övergångslösning för ansvarsfrågan från och med 1 januari 2019. Kollektivtrafikmyndighetens verksamhet lyftes in under regionkommunens ansvar under en övergångsperiod, med samma förutsättningar som gällt sedan tidigare att gälla under övergångsperioden avseende finansieringen. Fördelningen av kostnaderna sker liksom tidigare enligt Västerbottensmodellen.

Formerna för hur den regionala kollektivtrafikmyndigheten långsiktigt ska organiseras har varit föremål för fortsatt utredning. Ett förslag till långsiktig lösning på organisationsfrågan av regionala kollektivtrafikmyndigheten i Västerbottens län har resulterat i en överenskommelse för hur kollektivtrafikmyndigheten i Västerbotten ska organiseras och finansieras.

Överenskommelsen ska formellt beslutas i respektive kommun i Västerbotten och Region Västerbotten enligt följande modell:

- Delskatteväxling av kollektivtrafiken i Västerbotten omfattande de gemensamma kostnaderna för trafikens genomförande enligt redovisat resultat för 2017; 35,6 mkr

- Åtgärden ska följas av ett treårigt omställningsbidrag

Justerare

Protokollsutdrag till

Kommunfullmäktige

Exp

Forts. KS § 55

- Denna överenskommelse åtföljs av ett fortsatt arbete med analys av den nuvarande/kvarvarande kostnadsfördelningsmodellen för kollektivtrafiken i Västerbotten med redovisning under hösten 2019.

Organisering i Regionen – delskatteväxling

Delskatteväxling innebär att skatteväxlingen omfattar det som i nuvarande kostnadsfördelningsmodell benämns ”gemensamma kostnader”. De gemensamma kostnaderna omfattar Länstrafikens administration, IT-system, Marknadskommunikation och den Regionala Kollektivtrafikmyndigheten.

Direkta trafik kostnader som i dagens finansieringsmodell direkt påförs respektive finansiär omfattas därmed ej av denna delskatteväxling. Detta innebär att länets 15 kommuner även fortsättningsvis ska beställa och finansiera den inomkommunala trafiken i form av så kallat tilläggsköp. Ansvaret för den sammanhållna planeringen samt verkställandet av trafiken ska liksom idag åligga kollektivtrafikmyndigheten.

Vid delskatteväxlingen ska den trafik som nu finansieras av Region Västerbotten (före detta landstinget) finansieras av regionkommunen inom ramen för kollektivtrafikmyndigheten. Den trafik som här avses är stomlinjetrafiken med buss, tåg och i vissa fall anropsstyrd trafik.

Kommunerna beställer och finansierar stadstrafik, inomkommunal regional kollektivtrafik och anropsstyrd trafik som ej går mellan kommuncentra, s.k. Ringbil. Kommunerna kan även beställa övrig trafik (i den mån den lyder under kollektivtrafikmyndigheten) och ansvarar för det ekonomiska underskott som uppkommer för beställd trafik. Respektive parter ansvarar för det ekonomiska underskottet regleras i sådana fall i ett avtal eller en överenskommelse.

Finansieringen från kommunerna av den inomkommunala trafiken är vid en delskatteväxling att betrakta som ett tillköp av trafik enligt lag 2012:1065.

Delskatteväxlingen omfattar 35,6 Mkr. Skatteväxlingsnivån är 5 öre och är beräknad på utfallet 2017. SKL har genomfört beräkningen som baseras på de gemensamma kostnaderna för kollektivtrafiken.

Justerare

Protokollsutdrag till

Exp

Kommunfullmäktige

Forts. KS § 55

Effekter vid delskatteväxling

Styrkan i en modell där kollektivtrafikmyndigheten organisatoriskt placeras i Regionkommunen är att den viktiga kopplingen till regional utveckling och infrastrukturfrågor bibehålls.

Regionkommunen är ett direktvalt politiskt organ vilket ger en ökad demokratisk styrka till organisationsmodellen. En organisatorisk placering av myndigheten i regionkommunen innebär att kommunerna ej har en kommunal-politisk representation i regionkommunen. Behovet av att bibehålla befintlig samverkan och skapa ytterligare ytor för samverkan politiskt och tjänstemannamässigt mellan kommunerna och kollektivtrafikmyndigheten i regionkommunen är viktigt.

En delskatteväxling innebär att kommunerna i stort bibehåller den idag upparbetade modellen för inflytande över finansiering och utformning av den trafik som finns inom respektive kommun. Finansieringsmodellen med en delvis skatteväxling innebär att endast de ”gemensamma kostnaderna” växlas och att det direkta inflytandet över trafikutformningen över den inomkommunala trafiken liksom idag bibehålls genom att kommunerna beställer och finansierar denna trafik genom tillköp.

Vid en delskatteväxling finns möjlighet att under en övergångsperiod införa ett omställningsbidrag mellan kommunerna. SKL har tagit fram ett omställningsbidrag under tre år vid en delskatteväxling. Siffrorna baseras liksom för beräkningen av skatteväxlingen på 2017 års utfall.

Beslutsunderlag:

- Missiv “Kollektivtrafikens organisering och finansiering i Västerbotten”

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta följande

- Region Västerbotten blir länets kollektivtrafikmyndighet från och med den 1 januari 2020
- Skatteväxling från kommunerna till Region Västerbotten genomförs genom att kommunerna sänker skatten med 5 öre och Region Västerbotten höjer skatten med 5 öre från och med den 1 januari 2020

Justerare

Protokollsutdrag till

Kommunfullmäktige

Exp

Forts. KS § 55

- Region Västerbotten och länets kommuner hemställer tillsammans hos regeringen att de länsvisa skattesatserna i 2 § och 3 § i förordningen (2004:881) om kommunalekonomisk utjämning sänks med 5 öre för kommunerna och höjs med 5 öre för Region Västerbotten från och med den 1 januari 2020
- Region Västerbotten ansöker om ny länsvis skattesats för länet från och med 1 januari 2020, som en följd av skatteväxlingen
- Mellankommunalt 3-årigt omställningsbidrag till följd av skatteväxling godkänns enligt redovisad rapport ”Kollektivtrafikens organisering och finansiering i Västerbotten – Rapport 2, 2019-02-08”

Justerare

Protokollsutdrag till

Kommunfullmäktige

Exp